

можуть бути застосовані психологом не лише на етапі фахової підготовки правоохоронців, а і у процесі професійно-трудової діяльності.

Узагальнюючи вищевикладене варто зазначити, що розлади адаптації є одним із найбільш небезпечних наслідків впливу професійного стресу на особистість правоохоронця. При цьому питання розладів адаптації, їх профілактики та корекції в процесі трудової діяльності працівників правоохоронних органів станом на сьогодні недостатньо розкриті у психології, що створює перспективу подальших досліджень.

Список бібліографічних посилань

1. Чухраєва Г. В. Стреси та дистреси в психологічній діяльності працівників поліції. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Психологія»*. 2016. Вип. 69. С. 94–97.
2. Кісіль З. Р., Кісіль Р.-В. В. Психологічні чинники професійного стресу у працівників Національної поліції України. *Соціально-правові студії*. 2019. Вип. 1 (3). С. 22–31. DOI: <https://doi.org/10.32518/2617-4162-2019-1-22-31>.
3. Доценко В. В. Методи розвитку стресостійкості у правоохоронців на етапі фахової підготовки. *Право і безпека*. 2018. № 2 (69). С. 29–35. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2018.2.04>.

Отримано 20.02.2020

УДК 159.99

Марина Миколаївна ДІДУХ,

*старший викладач кафедри юридичної психології
Національної академії внутрішніх справ (м. Київ),
кандидат психологічних наук*

САМОРЕГУЛЯЦІЯ ЯК ПРОЦЕС ВНУТРІШНЬОЇ ПСИХІЧНОЇ АКТИВНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Здійснено теоретичний аналіз проблеми саморегуляції особистості поліцейського в професійній діяльності. Встановлено, що успішність реалізації професійних обов'язків в особливих умовах визначається здатністю поліцейського до саморегуляції психічних станів.

Ефективність діяльності поліцейських залежить від успішності виконання її суб'єктом професійних функцій і спроможності подолання стресового впливу зовнішніх умов. Великого значення в таких умовах набуває здатність людини до регуляції власних психічних станів, поведінки та діяльності. Особливістю людської психіки є те, що вона допомагає відсторонюватися від реальної дійсності та використовувати створені образи для психічної саморегуляції. Поняття «саморегуляції» ми можемо зустрічати в різних сферах науки для визначення роботи органічних і неорганічних систем, функціонування яких ґрунтується на принципі

зворотного зв'язку. Проте поняття «саморегуляції», головним чином пов'язане з використанням в контексті дослідження проблем активності людини [1, с. 215].

Проблему активності людини як суб'єкта регуляції своєї діяльності і поведінки в своїх роботах розглядали Г. С. Костюк, С. Д. Максименко, В. А. Роменець, М. Т. Дригус та ін. Дослідженні сутності, видів, функцій та етапів саморегуляції можна зустрічати в працях К. О. Абульханової-Славської, Б. Г. Ананьева, Н. М. Пейсахова, С. Л. Рубінштейна, О. О. Конопкіна. Психологічну структуру саморегуляції особистості та фактори дестабілізації її поведінки розглядали Н. В. Чепелева, С. І. Яковенко та інші.

Виконуючи свої професійні обов'язки в екстремальних ситуаціях, працівник поліції має можливість організовувати роботу на різних рівнях: вищий рівень діяльності характеризується посиленою регуляцією функцій психіки, передбаченням змін в обставинах, чітким та швидким застосуванням прийомів, що підвищують ступінь вольової керованості діяльності; нижчий рівень характеризується порушенням внутрішньої упорядкованості психічних процесів, нездатністю сконцентрувати увагу на головному, неточністю виконання дій, швидкою або ж занадто повільною поведінкою [5, с. 508]. Саме за такої організації роботи та реальної небезпеки для життя, можливі трагічні наслідки для поліцейського.

Однією із необхідних якостей успішного оволодіння правоохоронною діяльністю, пов'язаною з необхідністю виконання професійного обов'язку в особливих та екстремальних умовах, дослідники виділяють здатність поліцейського до саморегуляції психічних станів [3, с. 305]. Як наслідок неврахування або ігнорування цього фактору можна спостерігати значних збитків соціального і психологічного характеру: професійних невдач, розвитку психосоматичних захворювань, появи міжособистісних і внутрішньоособистісних конфліктів, професійних деформацій, плінності кадрів, втрати працівниками інтересу до роботи, необхідності їх перекваліфікації.

Саморегуляція психічних станів обумовлює способи включення особистості у діяльність, визначає її ставлення до діяльності, забезпечує психологічну єдність діяльності і особистості, співвідносить індивідуальні можливості та стани людини з вимогами діяльності, об'єднує різні її модальності та рівні [2, с. 130].

Професійна діяльність поліцейських супроводжується системою психологічних, емоційogenних чинників, які, у випадку не сформованості механізмів саморегуляції психічної стійкості, можуть негативно впливати на її результати [3, с. 306].

На основі аналізу літературних джерел, визначено, що процес розвитку особистості проявляється у збільшенні ролі внутрішніх чинників

та удосконаленні саморегуляції. Високий рівень розвитку саморегуляції проявляється у здатності до керування собою, до змін зовнішніх обставин, здатності до визнання себе суб'єктом власної життєдіяльності. Тому до ознак високого рівня професійної придатності спеціаліста ми можемо віднести розвиток механізмів саморегуляції психічних станів та володіння прийомами саморегуляції [4, с. 142]. Отже, рівень професійної придатності поліцейського визначають і характеризують процеси саморегуляції особистості.

Список бібліографічних посилань

1. Бандурка О. М. Екстремальна юридична психологія в діяльності персоналу органів внутрішніх справ України. Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2005. 317 с.
2. Конопкин О. А. Общая способность к саморегуляции как фактор субъектного развития. *Вопросы психологии*. 2004. № 2. С. 128–135.
3. Василенко М. Саморегуляція психічних станів у професійній діяльності працівників ОВС // Перспективи втілення демократичних цінностей та реалізація прав людини в Україні : матеріали підсумкової наук.-теорет. конф. студентів (м. Київ, 24 квіт. 2013 р.). Київ : Алерта, 2013. С. 305–306.
4. Наживин Ю. С., Душецкий Л. Е. Способность к саморегуляции и профессиональная пригодность. *Психологический журнал*. 1985. № 4. С. 139–146.
5. Якимчук А. В. Проблема саморегуляції психічної стійкості начальників оперативно-розшукових підрозділів Державної прикордонної служби України. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Психологічні науки*. 2007. № 38, ч. 2. С. 207–209

Отримано 28.02.2020

УДК 159.9:316.6

Юлія Олександрівна ДЕМ'ЯНЕНКО,

*старший науковий співробітник відділу наукової діяльності
та міжнародного співробітництва*

*Академії Державної пенітенціарної служби (м. Чернігів),
кандидат психологічних наук, доцент;*

Олена Олександрівна БОЙПРАВ,

курсантка 2 курсу

Академії Державної пенітенціарної служби (м. Чернігів)

САМОТНІСТЬ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН

Розглянуто особливості прояву самотності у сучасному світі. Акцентовано увагу на різних станах зазначеного феномену (усамітнення та самотність). Висвітлено взаємозв'язок між соціальною ситуацією функціонування суспільства та відчуттям самотності сучасної людини.